

Bakgrund

ProVarmdo fick vid utbildningsstyrelsens sammanträde 2012-09-06 i uppdrag att redovisa förslag på ansökningar för yrkeshögskoleutbildningar.

Inledning

Yrkeshögskolan som utbildningsform

Yrkeshögskoleutbildning (Yh-utbildning) är en eftergymnasial utbildningsform som kombinerar teoretiska studier och stark arbetslivsanknytning. Utbildningarna erbjuds inom branscher där det finns en uttalad efterfrågan på arbetskraft och kompetens och skräddarsys i nära samarbete med arbetslivet. Yrkeshögskolans utbildningar ska alltid svara mot ett verkligt behov på arbetsmarknaden. Det innebär att innehåll och inriktning på utbildningarna varierar, och att nya utbildningar startar och gamla läggs ner allt eftersom behovet på arbetsmarknaden förändras.

För att säkerställa att utbildningarna motsvarar de krav som ställs i arbetslivet drivs alla utbildningar i nära samarbete med företag och andra arbetsgivare. Branschen/arbetsgivarna är aktiva både när det gäller planering och genomförande av utbildningarna, till exempel genom att vara föreläsare, delta i projekt och erbjuda praktik i form av LIA-platser (Lärande i arbetslivet). De flesta YH-utbildningar innehåller praktik där de studerande får möjlighet att omsätta sina kunskaper i praktiken. Det kallas för Lärande i arbetslivet (LIA). Genom LIA:n får de studerande arbetslivserfarenhet redan under studietiden och kan på det sättet yrket ganska bra när de är färdiga med sin utbildning. Dessutom får de studerande på detta sätt kontakter i arbetslivet som oftast leder till jobb direkt.

Yrkeshögskolemyndighetens uppföljning av studerande som tog examen 2011 visar att nio av tio hade ett arbete hösten 2012.

Yrkeshögskoleutbildningar som är minst ett år långa avslutas med en examen. Följande examina finns:

- Yrkeshögskoleexamen (avser utbildningar som omfattar minst 200 YH-poäng = 1 års heltidsstudier)
- Kvalificerad yrkeshögskoleexamen (avser utbildningar som omfattar minst 400 YH-poäng = 2 års heltidsstudier)

Alla Yrkeshögskoleutbildningar är riksrekryterande och finansieras med statsbidrag. Ansökan om att få bedriva yrkeshögskoleutbildningar ställs till Myndigheten för yrkeshögskolan, som även utövar tillsyn och granskar utbildningarnas kvalitet.

Utveckling av yrkeshögskola på Värmdö

I Värmdö kommun har kommunfullmäktige fattat beslut att satsa på yrkeshögskoleutbildningar med CAS som utbildningsanordnare. Värmdö kommun har i och med detta tagit sig in på en ny arena inom vuxenutbildningen som kan leda till att flera yrkeshögskoleutbildningar genomförs i Värmdö som också kommer våra kommuninnevånare till del.

I 2012 års ansökningsomgång inkom 1127 ansökningar till YHmyndigheten. Knappt 30 % av ansökningarna beviljades.

CAS ansökte i denna ansökningsomgång om tre utbildningar; bygglovhandläggare 200 poäng 1 år distans, boendestödjare 400 p 2 år på distans och bunden form. Vi fick fortsatt förtroende att fortsätta utbilda bygglovhandläggare ytterligare två år.

Bygglovhandläggarutbildningen

Vid ansökningsomgången 2011 var det ca 150 personer från hela landet som sökte till utbildningen – 40 antogs. Experter med hög specialistkompetens har anlitats som lärare. Ett omfattande utvecklingsarbete har skett för att på bästa sätt ge kvalitet åt distansundervisningen. Vid en första uppföljning ser vi att alla studenter som avslutat sina studier har fått arbete inom området de utbildat sig för. Vi har även fått förfrågningar från kommuner som efterlyser uppdragsutbildningar inom området.

Till pågående kurs med intag HT 2012 höjdes intagningskraven något och ca 120 personer sökte utbildningen. Av dessa antogs 38 studenter och fram till idag har 2 hoppat av utbildningen. De allra flesta studenter har många års arbetslivserfarenhet från samhällsbyggnadssektorn. De är byggnadssnickare, byggingenjörer, bygglovassistenter, fastighetsmäklare, arkitekter m.m. Personer med relevant studiebakgrund finns också.

Ansökningsprocess – så här går det till

En omfattande utredning analyserar och undersöker efterfrågan av arbetskraft nationellt och regionalt, behov av kompetens, vilka utbildningar som finns inom området och om det finns arbetsplatser som tar emot studenter på LIA-praktik. Branschföreträdare, myndigheter och andra intressanta aktörer intervjuas, citeras, forskningsrapporter och annat intressant material går igenom. Avtal med arbetsplatser som är villiga att ta emot studenter på LIA ska träffas. LIA praktik är kanske den viktigaste kursen på hela utbildningen. Stort arbete läggs ner på att hitta dessa samarbetspartner. Utbildningsplan utformas och detta formuleras sedan ner i en ansökan till yrkeshögskolemyndigheten.

Förslag på ansökningar 2013

Till 2013 års ansökningsomgång planerar vi att söka fyra utbildningar.

Boendestödjare 400 poäng 2 år distans och bunden form - ett relativt nytt yrke sedan kommunerna tagit större ansvar för människor med psykiska och neuropsykiatriska funktionshinder.

Bakgrund

Utifrån flera statliga utredningar, forskarsatsningar och kompetensutvecklings projekt vet man idag vad för kompetens som behövs i kommunerna. Däremot finns ingen utbildning som motsvarar behovet. De som arbetar som boendestödjare idag är vanligtvis skötare, undersköterskor, hemtjänstpersonal med omvårdnadsutbildning och i storstäderna även akademiker. Arbetslivsföreträdare nationellt (SKL) och lokalt, forskare och brukarorganisationer beskriver behovet av en nationell utbildning som ger en kompetens till boendestödjare i kommunerna. Vår utredning visar att arbetet som boendestödjare är mycket mer komplext idag. Kompetens som efterfrågas är bl a förmåga att samverka och arbeta i tvärprofessionella team, förhållningssätt och bemötande, kunskaper om psykiatriska tillstånd och psykiatriska funktionshinder. Pedagogik och rehabilitering liksom samhällets funktioner, dess lagar och evidensbaserade metoder i boendestödsarbetet.

Flertalet företrädare och forskare anser att de gymnasieutbildningar som ges inom omvårdnadsprogrammet inte motsvarar den kompetens som behövs inom området. Kompetensnivån behöver både höjas och ha annat innehåll och inriktning.

Arbetsförmedlingens prognos 2012 visar att de stora pensionsavgångarna inom offentlig sektor fortsätter. Enligt SKL prognoser är medelåldern bland skötare inom kommuner o lansting hög och 400 personer lämnar årligen arbetslivet fram till 2020. Det råder stor kompetensbrist i stort sett i hela landet, stor arbetskraftsbrist i småkommuner men också arbetskraftsbrist i flera andra regioner inom yrkesområdet.

Idag finns tre 2 åriga YHutbildningar till skötare/boendestödjare i Sverige. En finns i Stockholmsregionen. Det finns också några ettåriga YHutbildningar ute i landet som bygger på undersköterske- och eller skötarkompetens. Dessa utbildningar skall idag kompetensförsörja en ny branschriktning.

Kvalitetsgranskare/kvalitetsutvecklare 400 poäng 2 år distans och bunden form

Bakgrund

Demografin är en av Sveriges största utmaningar och särskilt för morgondagens vård- och omsorgssektor. Den arbetande befolkningen kommer att minska samtidigt som de äldre blir fler. SKL bedömer att vårdbehovet kommer att växa med 50% fram till år 2030. Till det tillkommer stora pensionsavgångar inom framförallt vård, skola, omsorg, därtill ett rekryteringsbehov med tanke på befolkningsstrukturen. SKL prognostiserar att det behövs 64.000 nya undersköterskor inom häls-och sjukvården och äldreomsorgen fram till 2019.

De flesta berörda aktörer i Sverige idag verkar ense om att en satsning på att hitta fler sätt att öka innovationstakten och moderniseringen av välfärden är av yttersta vikt för att bibehålla vår välfärd.

Vård skola och omsorg utgör kärnan av kommunernas ansvar och verksamhet. Den utgör också merparten av våra offentliga utgifter. Trots detta saknas ofta möjligheter att mäta och jämföra kvaliteten på välfärden, och därmed utvärdera kvalitet. Det gör att det är svårt att överblicka vad som behöver förbättras och vilka metoder som fungerar bäst. SKL har påbörjat ett stort kvalitetsutvecklingsarbete för att stödja landsting och kommuner i detta arbete. Enligt SKL behöver system, rutiner och arbetssätt utvecklas som gör att man kan kvalitetssäkra de tjänster som utförs med fokus mot äldreomsorg och primärvård, oberoende av vem som är leverantör.

Det globala konsultföretaget McKinsey pekade våren 2012 ut utveckling inom offentlig sektor som ett av de viktigaste områdena som behöver förbättras för att vi skall behålla eller utveckla vårt välfärd i Sverige. Det finns stora möjligheter till ett bättre resursutnyttjande och dem skall vi ta vara på anser Vårdföretagen.

Under senare tid har valfrihetsfrågan fått stort genomslag inom svensk hälso-, sjukvård och omsorg. För den enskilde medborgaren har det fått till följd av att man nu har en lagstadgad rätt att välja vårdgivare inom primärvården. Införandet av valfrihetssystem utgör i flera avseenden en av de mest genomgripande reformerna inom svensk vård och omsorg på senare tid. Reformen innebär att alla vårdgivare som uppfyller vissa grundkrav får etablera sig på valfri geografisk plats i landstingen och att patienternas val styr ersättningen till utföraren. Valfrihetssystem är idag obligatoriska inom primärvården. Valfrihetsmodeller införs nu inom specialistvård och äldreomsorg.

Kommunerna köpte år 2010 verksamhet för 79,9 miljarder kronor vilket motsvarar 17 procent av verksamheternas nettokostnader. För landstingen var motsvarande siffror 41 miljarder eller 21 procent. Skillnaderna i landet är mycket stora.

Detta systemskifte innebär att det behövs ny samlad kompetens inom kommuner och landsting som skall jobba med kvalitets – och resultatuppföljning såväl i egen regi som för entreprenörer inom vård, omsorg och skola. Idag finns inga utbildningar motsvarande kompetensbehovet. SKL, kommuner och vårdföretag har bedömt att efterfrågan finns inom detta kompetensområde.

Summering

Vi ser att kommuner och privata utbildningsanordnare som satsar särskilda resurser och organisation för att utveckla Yrkehögskola får utdelning genom att bli beviljade fler utbildningar. Arbetet med bygglovhandläggartutbildningen från projektering till start tog tre år! Vi sökte, fick nej, vidareutvecklade ansökan och sökte igen. En välgjord utredning med noggrann research som visar på stor efterfrågan på just den kompetensen, tunga aktörer som uttrycker stort efterfrågebehov och goda arbetslivskontakter innebär inte med automatik att utbildningen blir beviljad. Det är i tuff konkurrens mellan olika utbildningsanordnare som yrkehögskolemyndigheten beviljar en utbildning. I de senaste ansökningsomgångarna har knappt 30 % av inkomna ansökningar beviljats. Det tar tid och resurser i anspråk att förvärva kompetens inom en ny arena inom vuxenutbildningen som yrkehögskolan är. Mot bakgrund av den insats som krävs för att arbeta fram en ansökan om att få starta en YH-utbildning är en realistisk ambitionsnivå inför ansökningsomgången 15 september 2013 att gå in med ansökan inom ett av ovanstående två utbildningsområden. Ansökan inom det andra utbildningsområdet kan göras inför ansökningsomgången den 15 september 2014.

Vi önskar prioritera utbildningsområdet boendestödjare (distans och bunden form) inför ansökningsomgången 15 september 2013.

Gustavsberg 5 april 2013

Leif Östfeldt

Rektor

Centrum för arbete och studier

Anneli Rönnblom

Verksamhetsansvarig yrkehögskola

Centrum för arbete och studier